

В.І. Ляшенко, д.е.н., професор

ORCID 0000-0001-6302-0605

e-mail: slaval.aenu@gmail.com,

Н.В. Трушкіна, к.е.н.

ORCID 0000-0002-6741-7738

e-mail: nata_tru@ukr.net,

Інститут економіки промисловості

НАН України, м. Київ

ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПАРКІВ НА РІВНІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ТА СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

Актуальність створення та функціонування індустріальних парків в Україні зумовлена першочерговою необхідністю забезпечення збалансованого сталого регіонального розвитку, реалізації економічного потенціалу територіальних громад, реформування системи місцевого самоврядування та децентралізації. На даному етапі для досягнення поставленої мети уряд наголошує на необхідності формування мережі індустріальних парків як дієвого інструменту регіонального розвитку, своєрідного «офісу для бізнесу», «драйвера конкурентоспроможності», «точки зростання». Така структура має надати змогу збільшувати надходження до бюджетів різних рівнів, підвищувати економічну спроможність територій, активізувати інвестиційну діяльність, вирішувати соціально-економічні проблеми шляхом створення нових робочих місць і забезпечення зростання рівня зайнятості населення територіальних громад різних рівнів. Це відповідає Державній стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року, у якій зазначено, що підвищення рівня інноваційної та інвестиційної спроможності регіонів можна досягти шляхом удосконалення регіональної інвестиційно-інноваційної інфраструктури, зокрема створення регіональної мережі наукових, технологічних й індустріальних парків. Це також задекларовано у проекті Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки. У даному стратегічному документі для досягнення оперативної мети «Сталий розвиток промисловості» необхідно запро-

© В.І. Ляшенко,
Н.В. Трушкіна, 2020

ваджувати дієві механізми активізації діяльності індустріальних парків на територіях, де перебувають у стадії закриття вугледобувні та вуглепереробні підприємства, а для «Сприяння впровадженню інновацій і зростанню технологічного рівня регіональної економіки, підтримки інноваційних підприємств та стартапів» – формувати належні регіональні системи інноваційної інфраструктури (наукові та технопарки, технополіси тощо).

Однак існує ряд перешкод, що стримують формування та локалізацію індустріальних парків на рівні об'єднаних територіальних громад, а саме: нераціональний вибір земельної ділянки для будівництва парку; відсутність необхідних комунікацій та об'єктів інноваційної та логістичної інфраструктури; низький рівень зацікавленості бізнес-середовища (як правило, ініціаторами створення індустріальних парків виступають органи місцевого самоврядування); недостатня інвестиційно-фінансова, технічна й інформаційна підтримка з боку держави.

На думку науковців Національного інституту стратегічних досліджень [1], основними проблемами індустріальних парків в Україні є: несприятливі умови підприємницької діяльності й погіршення інвестиційного клімату в державі; нерозвиненість інфраструктури та відсутність необхідних ресурсів для фінансування розбудови індустріальних парків; можливість, а не обов'язковість надання державної підтримки за рахунок державного та місцевих бюджетів і відсутність чітких процедур її отримання; нормативно неврегульоване питання щодо податкових преференцій для суб'єктів індустріальних парків; відсутність гарантій щодо стабільності законодавчо гарантованих умов функціонування та державної підтримки діяльності індустріальних парків; неврегульоване питання надання пільгових кредитів, а також цільового фінансування для облаштування індустріальних парків; складна процедура узгодження переліку товарів, які ініціатор створення, керуюча компанія або учасник індустріального парку хочуть ввезти без сплати мита, що потребує узгодження в кількох міністерствах; неврегульоване питання щодо звільнення керуючих компаній від орендної плати за земельні ділянки з підключенням індустріальних парків до мереж централізованого водопостачання та водовідведення, газопостачання, електроенергетики тощо.

З урахуванням вищезазначеного необхідність теоретичного обґрунтування й розроблення рекомендацій щодо вдосконалення інституційного забезпечення розвитку інноваційної інфраструктури та індустріальних парків у контексті модернізації економіки ре-

гійонів, здійснення сучасних реформ місцевого самоврядування та децентралізації обумовлюють здійснення подальших досліджень у цьому напрямі.

Питання формування та розвитку кластерних утворень й індустріальних парків активно розглядаються вченими-економістами.

Застосування кластерного підходу є одним із найбільш ефективних механізмів структурного розвитку економіки. Серед характерних рис кластерної моделі структури економіки можна назвати наявність конкурентоспроможних підприємств; наявність у регіоні конкурентних переваг для розвитку кластера; географічну концентрацію; широкий набір учасників і наявність «критичної маси»; взаємодію між учасниками кластерів [2].

Перспективним напрямом реалізації кластерної моделі економіки на мезорівні є зміна психології підприємців, розуміння ними можливостей взаємовигідного співробітництва всіх учасників кластерного об'єднання для спільної економічної вигоди [3].

Кластеризація трактується як спосіб подолання «замикаючих» ефектів, характерних як для ринкової (дефіцит обігових коштів, асиметричність інформації, входні бар'єри на ринках), так і для державної координації (дефіцит координації, інформаційного обміну, експансія державного контролю) економічної діяльності (G. Devlin, M. Bleackley, G. Swann, M. Preveser, E. Feser, V. Feldman, D. Audretsch, P. Dussauge, B. Garrette, W. Mitchell, H. Dźwigoł, H. Dźwigoł, M. Dźwigoł-Barosz, H. Dzwigoł, M. Dźwigoł-Barosz, A. Kwilinski [4-15]).

Кластеризація виступає процесом, що забезпечує консолідацію різнорідних елементів суспільної системи на локальному рівні й розкриває внутрішній регіональний потенціал вертикальної та горизонтальної інтеграції [16]. Кластерна модель розвитку національної економіки є концептуальним підходом, що передбачає використання кластерів як системоутворюючих елементів сучасної ринкової економіки, які дозволяють реалізувати конкурентні переваги країни в рамках міжнародного економічного простору [17].

У контексті розбудови системи кластеризації в Україні М. Войнаренко [18] розглядає кластерний підхід з позицій інституціоналізму. Л. Ринейська [19] досліджує роль кластерів у розвитку національних і регіональних економік (наприклад, економіки ЄС), які є складовими сучасного глобального економічного простору. М. Гріднев [20] пропонує концептуальні засади гармонізації регіональних економічних інтересів кластероутворення в Україні. Фор-

мування кластера потребує створення координаційного центру, який керує підприємствами, що становлять його ядро, та іншими учасниками. Ядром кластера, як правило, є потужне підприємство або сукупність провідних підприємств, які пов'язані вертикальними або горизонтальними зв'язками та взаємодіють з іншими учасниками кластера [21].

Такі науковці, як О. Амоша, В. Вишневський, В. Геєць, Ю. Залозна, С. Іванов, Ю. Кіндзерський, С. Кравченко, В. Ляшенко, В. Омеляненко, І. Підоричева, Ю. Харазішвілі, П. Шилепницький, І. Петрова [22-36]) зробили значний внесок у вирішення питань, пов'язаних із проблемами створення та функціонування інноваційних систем різного рівня.

Особливості функціонування індустріальних парків в Україні та світі досліджують вітчизняні вчені, серед яких слід відзначити І. Єгорова, І. Гужву, В. Панченка, Л. Федулова, Ю. Чичиренка, О. Котко, А. Павлюк, С. Лекарь [1; 37-42]. Ними розкрито актуальність проблеми створення та організації діяльності індустріальних парків як інноваційної структури для забезпечення розвитку промислового виробництва, науково обґрунтовано моделі прийняття управлінських рішень щодо створення індустріального парку.

О. Марчишинець, С. Марчишинець [43] визначили правові засади функціонування індустріальних парків у напрямі активізації процесу залучення інвестицій. В. Галасюк [44] розглядає сутнісні та економіко-правові аспекти створення індустріальних парків як механізму формування сприятливого інвестиційного клімату з метою посилення міжнародної конкурентоспроможності й розвитку промислового сектору України; узагальнює світовий досвід використання індустріальних парків для забезпечення прискореного зростання економіки на інноваційних засадах; окреслює заходи промислової політики, які мають доповнити існуючі законодавчі норми й ініціативи щодо розвитку мережі індустріальних парків.

Однак, незважаючи на широке коло наукових досліджень з обраної теми, багатоаспектність і дискусійність окремих питань потребують подальших наукових розробок. Особливо вирішення даної проблеми актуалізується в сучасних умовах модернізації виробництва у контексті промислової політики, смарт-спеціалізації та децентралізації.

Метою статті є розроблення пропозицій щодо інституційного забезпечення формування та функціонування індустріальних парків на рівні об'єднаних територіальних громад в умовах децент-

ралізації та смарт-спеціалізації з урахуванням існуючої міжнародної практики. Для досягнення поставленої мети використано методи аналізу і синтезу, індукції та дедукції, порівняння, системного підходу, систематизації, структурно-логічного узагальнення.

В умовах жорсткої конкуренції, глобалізації та посилення євроінтеграційних процесів слід шукати альтернативні форми захисту національного ринку та нові можливості для розвитку промисловості України. Одним із таких механізмів можуть стати індустріальні парки (ІП), особливо якщо врахувати, що більшість країн світу – торговельних партнерів України – з успіхом їх використовують.

Перші індустріальні парки виникли у промислово розвинутих країнах понад сто років тому – головним чином як інструмент заохочення промислового розвитку. Першим у світі відкрито Траффордський індустріальний парк (Trafford Park), започаткований компанією «Shipcanal and Docks» поблизу Манчестера у 1896 р. У США перший індустріальний парк з'явився поблизу Чикаго у 1907 р. Через півстоліття цим досвідом скористалися Азіатські тигри. У 1951 р. у Сінгапурі з'явився перший в Азії індустріальний парк [42, с. 85].

Найбільшого розповсюдження індустріальні парки набули починаючи з 1970-х років. У Китаї перші спеціальні економічні зони створено ще у 1980 р. І вже в 2006 р. у країні функціонувало 54 національні зони технологічного розвитку, за суттю індустріальних парків, які тоді формували майже 5% китайського ВВП, акумулювали близько 22% прямих іноземних інвестицій та генерували 15% товарного експорту. Чехія впровадила державну програму розвитку індустріальних парків у 1998 р. Протягом 7 років було створено близько сотні індустріальних парків, інвестори вклали в нові виробництва понад 9 млрд євро, створили 70 тис. робочих місць [44].

Нині, за різними оцінками [45], кількість індустріальних парків у світі коливається в межах 12-20 тис. Наприклад, у США їх створено 400, Чехії – понад 100, Польщі – понад 60, Туреччині – 263. У Республіці В'єтнам на 200 індустріальних парків припадає 25% ВВП та 40% залучених інвестицій. У Китаї функціонує 375 індустріальних парків, де акумулюється близько 25% загального обсягу прямих іноземних інвестицій. У свою чергу, парки дають Китаю приблизно 15% товарного експорту і понад 4 млн робочих місць. У Південній Кореї діють 1200 індустріальних парків. Вони

забезпечують 80% національного експорту, 70% промислового виробництва і 50% зайнятості у промисловості. У Туреччині за останні 30 років створено 346 індустріальних парків, понад 80% прямих іноземних інвестицій зосереджено саме в них.

Отже, за розрахунками експертів, у середньому у світі в 1 га площі індустріального парку інвестори вкладають 1-5 млн дол. США і створюють від 20 до 50 робочих місць.

Як правило, індустріальні парки в більшості країн світу відрізняються за масштабами, фінансово-економічними показниками діяльності, кількістю підприємств, чисельністю працівників тощо. Але спільною характерною рисою індустріальних парків є їх спеціалізація на високотехнологічних виробництвах.

Головні стимули, що наразі застосовуються у передовій міжнародній практиці для індустріальних парків (табл. 1), є такими [46]: кредити за спеціальними пільговими ставками; звільнення від податків та мит; субсидування оренди і тарифів на електрику та воду; надання землі на пільгових умовах; преференційні тарифи на телекомунікаційні послуги; спрощені регуляторні процедури, «єдине» вікно; колективне використання послуг та активів; створення житлової та комунальної інфраструктури для співробітників.

Таблиця 1

Пільги, які надаються індустріальним паркам у різних країнах світу

Країна	Пільги
1	2
Румунія	<p>Інструменти стимулювання розміщення виробництва в ІІІ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • звільнення від плати за зміну призначення землі; • звільнення від сплати земельного збору; • звільнення від податків за видачу містобудівних сертифікатів та будівельних дозволів; • звільнення від сплати місцевих податків (податку на нерухомість) за рішенням місцевих органів влади. <p>З 1 жовтня 2013 р. реалізуються дві схеми державної допомоги:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) забезпечення підтримки компаній, що здійснюють діяльність в індустріальному парку, шляхом звільнення від місцевих податків. Компанії можуть отримати до 200 тис. євро протягом трьох наступних фінансових років, максимальний бюджет схеми – 2,5 млн дол.; 2) надання регіональної державної допомоги для підтримки впровадження початкових інвестицій в індустріальному парку шляхом звільнення від місцевих податків: компанії можуть отримати понад 50 % витрат за проектом, максимальний бюджет схеми – 4,65 млн дол. США

1	2
Угорщина	Власники компаній, що працюють в ІІ, можуть одержати підтримку, звернувшись до спеціальних фондів, визначених в Оперативній програмі економічного розвитку та Оперативній програмі регіонального розвитку. Загальна сума коштів, виділених на ці цілі, становила за 2007-2013 рр. понад 1 млрд євро
Словаччина	Інструменти державної підтримки: <ul style="list-style-type: none"> • державна підтримка становить до 50% від вартості проекту; • податкові пільги та преференції для інвесторів надаються залежно від обсягу інвестицій; • компенсація витрат на створення робочих місць; • часткова компенсація капітальних витрат інвесторів
Польща	Виробники в індустріальних парках надаються такі пільги: <ul style="list-style-type: none"> • звільнення від сплати корпоративного податку або податку на доходи фізичних осіб; • часткове звільнення від податку на майно; • підтримка створення нових робочих місць – розмір залежить від проекту і може сягати 15,6 тис. злотих (4 тис. дол. США) за одне робоче місце; • підтримка навчальних програм, спрямованих на підвищення кваліфікації персоналу (максимальна сума компенсації – 70%). Перелік пільг, наданих учасникам у Високотехнологічному індустріальному парку «Штарград Щецинський»: <ul style="list-style-type: none"> • звільнення від податку на нерухомість (земельні ділянки, будівлі, споруди або їх частини, що призначені для ведення господарської діяльності); • державна допомога для впровадження нових інвестицій (інвестиції на суму понад 100 тис. євро, завершення інвестиційного проекту протягом 48 місяців від подачі заявки); • державна допомога при купівлі компанії, яка знаходиться в стадії ліквідації та створення нових робочих місць (не менше 50 нових робочих місць в придбаній компанії протягом 12 місяців від дня подачі заявки); • державна допомога для створення нових робочих місць при реалізації нового інвестиційного проекту (не менше 50 нових робочих місць протягом 3 років)
Чехія	Виробникам в індустріальних парках за різними програмами надаються такі пільги: <ul style="list-style-type: none"> • звільнення від сплати корпоративного податку на строк до 10 років; • звільнення від податку на майно на 5 років. Крім цього, держава надає гранти до 300 тис. крон (12 тис. дол. США) за створення нового робочого місця на території індустріального парку

1	2
Туреччина	<p>Підприємствам надаються такі пільги:</p> <ul style="list-style-type: none"> • нульова ставка ПДВ з операцій на купівлю земельної ділянки; • звільнення від податку на нерухомість на наступні 5 років після завершення будівництва; • відсутність податку на поділ або об'єднання земельних ділянок; • пільгові комунальні платежі; • звільнення від ПДВ та ввізного мита на імпортне обладнання; • зниження ставки корпоративного податку (до 90%); • звільнення від сплати внесків на соціальне страхування (для ІІІ строк звільнення може становити 12 років)
Республіка Білорусь	<p>Надається пряме державне фінансування та застосовуються такі податкові преференції:</p> <ul style="list-style-type: none"> • знижена ставка податку на прибуток – 10% при загальній ставці 18%; • звільнення від сплати корпоративного податку; • звільнення від сплати податку на нерухомість до 01.01.2016 р.; • звільнення від сплати податку на землю до 01.01.2016 р.; • звільнення від сплати ПДВ при імпорті; • звільнення від сплати ввізного мита; • пільгова ставка з податку на доходи фізичних осіб (працівників); • пільги за соціальними внесками; • звільнення від обов'язкового продажу валютної виручки та компенсаційних виплат за шкідливий вплив на довкілля
Республіка Північна Македонія	<p>Виробникам в індустріальних парках надаються такі пільги:</p> <ul style="list-style-type: none"> • звільнення від сплати корпоративного податку на 10 років; • звільнення від сплати податку на доходи фізичних осіб; • звільнення від сплати ПДВ; • звільнення від сплати податку на нерухомість; <p>Крім того, інвестор має право ввозити сировину та обладнання на територію ІІІ без сплати будь-яких митних платежів</p>
Республіка Молдова	<p>Дія спеціального режиму економічної діяльності терміном не більше 25 років.</p> <p>Можливість отримання на конкурсній основі фінансування в рамках державних програм і проєктів зі сфери науки та інновацій, у тому числі для створення та/або розвитку інноваційної інфраструктури.</p> <p>Фіскальні стимули застосовувалися до 2012 р., коли були скасовані:</p> <ul style="list-style-type: none"> • звільнення від сплати ПДВ; • звільнення від сплати мита на імпортовані товари та послуги; • звільнення від сплати прибуткового податку на три податкових періоди

Джерело: складено за даними [1; 43; 44].

Слід відзначити, що в деяких країнах застосовуються однакові податкові інвестиційні стимули для розвитку індустріальних парків (табл. 2).

Таблиця 2

**Міжнародний досвід податкових преференцій і стимулів
для розвитку індустріальних парків**

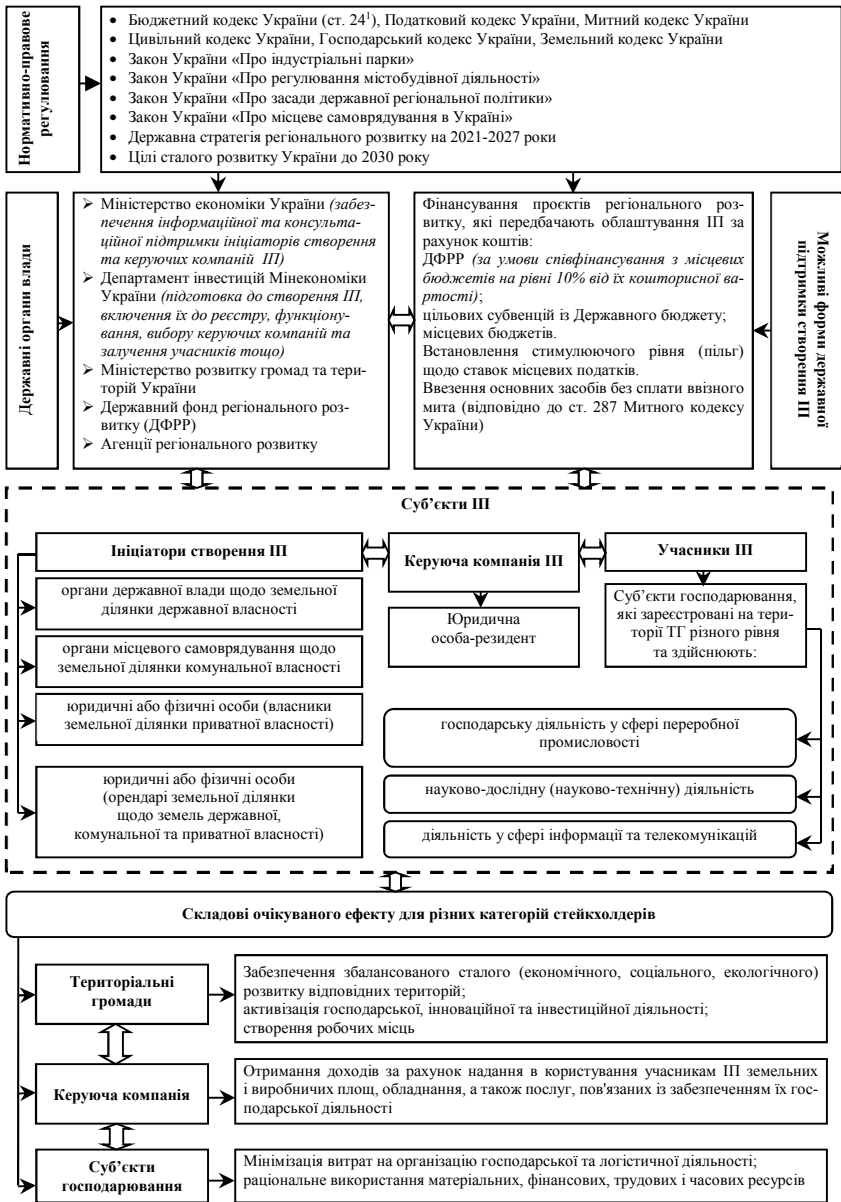
Преференції та стимули	Країни
Пільгові ставки з податку на прибуток	Нідерланди, Чехія, Туреччина, Китай
Звільнення від ввізного мита на обладнання	Туреччина, Нідерланди, Азербайджан, Республіка Білорусь, Узбекистан
Звільнення від сплати податку на нерухомість	Польща, Нідерланди, Туреччина, Тайвань, Казахстан, Узбекистан, Азербайджан, Республіка Білорусь
Звільнення від податку на землю	Туреччина, Тайвань, Китай
Звільнення від податку на оренду землі або нерухомого майна	Туреччина, Литва
Звільнення від сплати місцевих податків і зборів	Угорщина
Застосування пільгових суттєво знижених тарифів на комунальні послуги	Туреччина, Угорщина

Джерело: складено за даними [47].

Процес формування мережі індустріальних парків в Україні було започатковано прийняттям у 2006 р. Концепції створення індустріальних (промислових) парків. Цим документом передбачалося ухвалення спеціального закону та відповідних нормативно-правових актів у 2006-2007 рр. У 2008 р. мала розпочатися реалізація пілотних проєктів у Київській, Львівській, Одеській та Харківській областях. Проте ці завдання не були реалізовані вчасно і в повному обсязі. На практиці було лише визначено пілотні проєкти у перелічених регіонах.

Правові та організаційні засади створення і функціонування індустріальних парків визначено Законом України від 21.06.2012 р. № 5018-VI «Про індустріальні парки» (із змінами) (рис. 1). Згідно з цим законом серед преференцій резидентам парків передбачено лише цільове фінансування на безповоротній основі та надання безвідсоткових кредитів для облаштування індустріальних парків, а також звільнення учасників парків від пайової участі в розвитку інфраструктури населеного пункту. Безумовно, така низька підтримка не може порівнятися з вищезазначеними практиками країн світу щодо стимулювання промислового розвитку через індустріальні парки.

У 2015 р. було ухвалено Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо усунення регуляторних бар'єрів для розвитку мережі індустріальних парків в Україні», від-

Джерело: побудовано авторами.

Рис. 1. Структурно-логічна схема концепції створення та функціонування індустриальних парків в Україні

повідно до якого добувну промисловість вилучено з переліку видів економічної діяльності, які дозволено здійснювати на території вітчизняних індустріальних парків.

З метою перетворення індустріальних парків на реальний механізм розвитку вітчизняної промисловості у 2016 р. було підготовлено проекти Закону України «Про внесення змін до розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України щодо розвитку вітчизняного виробництва шляхом стимулювання залучення інвестицій у реальний сектор економіки через індустріальні парки» (№ 2554а-д від 25.04.2016 р.) і Закону України «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо розвитку вітчизняного виробництва шляхом стимулювання залучення інвестицій у реальний сектор економіки через індустріальні парки» (№ 2555а-д від 25.04.2016 р.).

Запропоновані законопроекти передбачали низку податкових пільг для індустріальних парків і мали відповідати парадигмі «Нової індустріалізації» – відновленню вітчизняної промисловості та секторів економіки з високою доданою вартістю за прикладом Південної Кореї та Китаю. До таких пільг було віднесено: звільнення від податку на прибуток на перші 5 років і на 50% у наступні 5 років і лише за умови реінвестування цих коштів у розвиток виробництва; звільнення від ввізного мита на обладнання й устаткування для облаштування та здійснення господарської діяльності в межах індустріального парку; розстрочення сплати ПДВ на 60 днів на ввезення обладнання й устаткування; можливість отримання фіскальних стимулів із податку на нерухоме майно, земельного податку та орендної плати за користування земельною ділянкою державної чи комунальної форми власності, на якій створено ПП, за рішенням місцевої влади; гарантії на 15 років відсутності погіршення податкових умов.

Законопроекти було прийнято у першому читанні. Однак подальше їх просування було відкладено. Серед ключових недоліків зазначених законодавчих документів слід назвати: «псевдопідтримку» вітчизняної промисловості з високою доданою вартістю; ризики умов співпраці із СOT; неможливість розрахунку втрат державного бюджету; бюрократизм у діяльності державних органів влади; створення так званих «індивідуальних офшорів», тобто формування індустріальних парків під одне виробництво.

На думку фахівців, законодавчі ініціативи щодо пільгового оподаткування та звільнення від сплати мита є позитивними, але недостатніми для повноцінного розвитку індустріальних парків. Адже

невирішеними залишаються питання оформлення земельних ділянок під індустріальні парки. Достатньо складними та бюрократичними є дозвільні процедури в будівництві. Державний нагляд (контроль) у сфері господарської діяльності є неефективним і не відповідає дійсності. Разом із тим в індустріальних парках слід зробити акцент не лише на важливості надання пільг і преференцій, але і на вирішенні проблем із логістикою та інфраструктурою. Це також є важливими умовами для поліпшення інвестиційного клімату в Україні [45].

Питання формування та функціонування індустріальних парків включено до стратегій соціально-економічного розвитку більшості регіонів України: у 2006 р. – Рівненської та Київської областей; у 2007 р. – Івано-Франківської, Львівської, Донецької та Вінницької; у 2008 р. – Кіровоградської, Тернопільської, Луганської та Херсонської; у 2010 р. – Запорізької, Харківської, Сумської областей, АР Крим; у 2011 р. – Дніпропетровської, Одеської, Житомирської, Миколаївської; у 2012 р. – Волинської області.

У деяких регіонах було прийнято окремі детальні програмні документи щодо створення та розвитку індустріальних парків на їх територіях. Наприклад, у 2007 р. рішенням Харківської обласної ради затверджено «Програму створення індустріального парку «Рогань» у Харківській області»; у 2008 р. рішенням Закарпатської обласної ради – «Програму створення індустріальних парків на території Закарпатської області на 2008-2012 роки»; у 2011 р. рішенням Одеської обласної ради – «Концепцію створення індустріальних (промислових) парків в Одеській області».

На сьогоднішній день розробляються Стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 року і формуються Плани заходів щодо їх реалізації на 2021-2023 роки, у яких серед пріоритетів здебільшого визнано прискорення досягнення конкурентоспроможності та інноваційності економіки регіону на засадах смарт-спеціалізації. Для цього доцільним є впровадження спеціальних режимів стимулювання промислового виробництва на основі індустріальних парків (табл. 3).

У проєкті Регіональної стратегії розвитку Закарпатської області на 2021-2027 роки наголошено на розвитку регіональної інноваційної інфраструктури, кластерів, інфраструктурних об'єктів підтримки інновацій.

У проєкті Стратегії регіонального розвитку Запорізької області на період до 2027 року до першочергових заходів віднесено розвиток організаційних (бізнес-організацій, громадські об'єднан-

Таблиця 3

**Аналіз стратегічних документів регіонального розвитку
на період до 2027 р. у частині формування
та функціонування індустріальних парків**

Область	Стратегічна ціль	Оперативна ціль
1	2	3
Вінницька	Регіон спроможних громад та успішних людей	Підвищення економічної спроможності громад
Волинська	Розвиток інноваційної економіки (на засадах смарт-спеціалізації)	Розвиток інноваційної інфраструктури
Донецька	Оновлена, конкурентоспроможна економіка	«Розумна» спеціалізація, заснована на знаннях та інноваціях
Житомирська	Посилення конкурентних економічних переваг регіону	Активізація точок зростання регіональної економіки
Закарпатська	Прискорення досягнення конкурентоспроможності та інноваційності регіональної економіки. Побудова локальних економік знань та смарт-спеціалізація	Підвищення конкурентоспроможності ключових секторів регіональної економіки. Сприяння інноваціям у сферах, визначених смарт-спеціалізацією регіону
Запорізька	Конкурентоспроможна економіка регіону (яка розвивається на засадах смарт-спеціалізації) у національному та глобальному просторі	Індустріально-технологічний розвиток економіки на інноваційних засадах. Розвиток бізнес-екосистеми регіону
Івано-Франківська	Конкурентоспроможна економіка на засадах смарт-спеціалізації	Стимулювання розвитку інноваційних видів економічної діяльності, залучення інвестицій
Кіровоградська	Конкурентоспроможна інноваційно спрямована економіка, яка розвивається на засадах смарт-спеціалізації	Розвиток існуючих і створення нових високотехнологічних виробництв з урахуванням засад смарт-спеціалізації
Київська	Підвищення конкурентоспроможності економіки регіону. Розвиток інноваційно орієнтованих секторів економіки (на засадах смарт-спеціалізації)	Розвиток видів промислової діяльності з високою доданою вартістю. Розвиток інноваційної екосистеми
Львівська	Конкурентоспроможна економіка на засадах смарт-спеціалізації	Інвестиційна привабливість
Луганська	Економічне зростання регіону: конкурентоспроможність, смарт-спеціалізація, сприятливе бізнес-середовище	Розвиток інноваційних галузей економіки з високою доданою вартістю
Миколаївська	Стале економічне зростання багатогалузевої економіки	Створення нових і модернізація існуючих підприємств реального сектору економіки

Закінчення табл. 3

1	2	3
Одеська	Ефективний економічний простір	Сталий розвиток малого та середнього підприємництва
Полтавська	Збалансована інноваційна конкурентоспроможна економіка	Інноваційний та науковий розвиток економіки області на основі смарт-спеціалізації. Ефективна бізнес-інфраструктура та інвестиційна привабливість
Рівненська	Розвиток конкурентної економіки	Стимулювання залучення інвестицій
Сумська	Розвиток регіональної економіки на засадах смарт-спеціалізації	Конкурентоспроможний промисловий та аграрний комплекс регіону
Тернопільська	Підвищення конкурентоспроможності регіону	Стимулювання залучення інвестицій. Упровадження регіональної смарт-спеціалізації
Харківська	Забезпечення інвестиційно привабливого клімату в регіоні та створення інноваційної та інвестиційної інфраструктури	Інституційне та інфраструктурне забезпечення інноваційної та інвестиційної діяльності, формування регіональної інноваційної системи
Херсонська	Регіональний економічний розвиток з урахуванням діджиталізації та інноваційно-інвестиційних процесів	Розвиток інноваційних секторів економіки та діджиталізації
Хмельницька	Підвищення конкурентоспроможності регіональної економіки	Розбудова інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва
Черкаська	Економіка: високотехнологічна, продуктивна, експортоорієнтована	Інтернаціоналізація бізнесу
Чернівецька	Підвищення конкурентоспроможності регіону шляхом сталого розвитку сільського господарства, переробної промисловості та туризму	Підвищення конкурентоспроможності продукції провідних галузей промисловості (деревообробна, текстильна, харчова)
Чернігівська	Підвищення конкурентоспроможності регіональної економіки	Реалізація регіонального інвестиційного потенціалу, нарощування обсягів інвестиційних надходжень

Джерело: складено авторами.

ня) та просторових форм інтеграції бізнесу (кластери, індустріальні, науково-технологічні парки, мережі, хаби) на економічно та соціально проблемних територіях.

У проєкті Стратегії розвитку Кіровоградської області на 2021-2027 роки йдеться про розвиток мережі індустріально-технологічних інституцій і кластерів шляхом сприяння розвитку індустріального парку «Олександрія» та створенню індустріальних парків, кластерів завдяки залученню центральних органів виконавчої влади до вирішення існуючих проблем.

У проєкті Стратегії розвитку Київської області на 2021-2027 роки зазначено про створення високоякісної інноваційної інфраструктури для смарт-спеціалізації на основі підвищення інноваційної складової діяльності індустріальних парків; формування та просування інвестиційної пропозиції регіону шляхом розвитку інфраструктури індустріальних та технологічних парків.

До ключових завдань, які наведено у проєкті Стратегії розвитку Чернівецької області на період до 2027 року, включено такі: посилення інноваційної складової розвитку промислового комплексу області; створення та розбудова галузевих та територіальних кластерів у сфері деревообробної та легкої промисловості, індустріальних, технологічних парків, бізнес-інкубаторів.

Досягнення оперативної цілі «Розбудова інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва», яку визначено у проєкті Стратегії розвитку Хмельницької області на 2021-2027 роки, має здійснюватися шляхом розвитку мережі індустріальних парків як технологічної інфраструктури для створення та розвитку інноваційно-технологічних підприємств та залучення інвестицій у їх розвиток.

Як зазначено у проєкті Стратегії збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2027 року, рівень економічної спроможності громад можна підвищити завдяки розвитку промислових зон, індустріальних і технологічних парків, підтримці у створенні технічної інфраструктури, залученні інвестицій та супроводженні інвесторів.

У проєкті Стратегії розвитку Донецької області на період до 2027 року підкреслено, що для підтримки галузей, які мають економічний та інноваційний потенціал, необхідно створювати мережу індустріальних парків.

У проєкті Стратегії розвитку Житомирської області на період до 2027 року наголошено на формуванні нових індустріальних парків – майданчиків для концентрації інвестицій і відкриття нових підприємств; створенні підприємств із завершеним циклом виробництва та транспортно-логістичних центрів.

У проєкті Стратегії розвитку Івано-Франківської області на 2021-2027 роки йдеться про підготовку та супровід інвестиційних проєктів (створення індустріальних, технологічних парків), а саме: концепція і техніко-економічне обґрунтування розміщення індустріальних парків; розвиток інженерної інфраструктури для індустріальних парків тощо.

У проєкті Стратегії розвитку Луганської області на 2021-2027 роки зазначено, що економічного зростання регіональної економіки можна досягти завдяки підтримці розвитку відповідної інноваційної екосистеми.

У проєкті Стратегії розвитку Львівської області на 2021-2027 роки йдеться про підтримку розвитку галузевих та інноваційних кластерів, високотехнологічних індустріальних парків.

Серед ключових завдань, які визначено у проєкті Стратегії розвитку Миколаївської області на період до 2027 року, названо сприяння створенню та розбудові інфраструктури індустріальних парків і промислових зон.

У проєкті Стратегії розвитку Одеської області на 2021-2027 роки зазначено, що потужного підприємницького потенціалу можна досягти завдяки розвитку організаційних (бізнес-організації, громадські об'єднання, стартапи) та просторових форм інтеграції бізнесу (кластери, індустріальні, науково-технологічні парки, мережі, хаби).

У проєкті Стратегії розвитку Полтавської області до 2027 року підкреслено, що забезпечення збалансованості та стійкості функціонування інноваційної моделі економіки є можливим за рахунок створення належних умов для інституційної підтримки розвитку інновацій, їх комерціалізації та трансферу технологій в усі види економічної діяльності, стимулювання співробітництва на рівні «освіта-наука-бізнес»; сприяння переходу до Індустрії 4.0 (пріоритетність у підтримці модернізації та автоматизації виробничих процесів, засад енергоефективності, кластерності виробництва, оптимізації логістики); упровадження механізмів та інструментів залучення інвестиційних ресурсів (у тому числі розбудова мережі індустріальних парків тощо).

У проєкті Стратегії розвитку Рівненської області на період до 2027 року одними з першочергових завдань визначено створення індустріальних парків, розвиток науково-дослідницьких і технологічних інституцій, промислових зон та кластерів.

У проєкті Стратегії регіонального розвитку Сумської області на 2021-2027 роки зазначено, що головним чинником підвищення

конкурентоспроможності економіки на засадах смарт-спеціалізації є залучення інвестиційного ресурсу до пріоритетних галузей для існуючих можливостей інноваційного розвитку. Одним із завдань у рамках цієї стратегічної цілі визначено розвиток індустріальних парків, що сприятиме активізації інвестиційної та інноваційної діяльності, стимулюванню виробництва продукції, робіт, послуг, створенню нових високотехнологічних виробництв, робочих місць.

У проєкті Стратегії розвитку Тернопільської області на 2021-2027 роки відзначено, що особливе значення в контексті реалізації стратегії регіонального розвитку має інвестиційна діяльність у підвищенні рівня інноваційної та інвестиційної спроможності регіонів на основі вдосконалення регіональної інвестиційно-інноваційної інфраструктури, створення регіональної мережі наукових, технологічних та індустріальних парків, а також формування сприятливого інвестиційного клімату, позитивного інвестиційного іміджу та просування на зовнішніх ринках інвестиційних регіональних можливостей.

У проєкті Стратегії розвитку Харківської області на 2021-2027 роки наголошено на формуванні мережі індустріальних і технологічних парків та кластерів.

У проєкті Стратегії розвитку Херсонської області на 2021-2027 роки відзначено, що для забезпечення підтримки інвестиційних процесів і просування інвестиційних пропозицій слід створювати індустріальні парки на територіях промислових підприємств області.

У проєкті Стратегії сталого розвитку Чернігівської області на період до 2027 року до основних завдань включено створення елементів інституційного середовища (індустріальних, наукових, технологічних парків, кластерів тощо) як платформи для зростання інвестиційних потоків, розвитку інновацій та передових технологій; збалансування інтересів влади, інвесторів і громадськості в питаннях залучення інвестицій, розвиток соціальної відповідальності бізнесу.

У проєкті Стратегії розвитку Черкаської області на 2021-2027 роки йдеться про функціонування інфраструктури залучення інвестицій шляхом формування та просування мережі індустріальних, технологічних, науково-технологічних парків на території області.

Однак у наведених стратегічних документах не приділено уваги створенню належних умов формування інституційного середовища розвитку індустріальних парків. Тому це слід ураховувати

при внесенні змін і доповнень до Стратегій регіонального розвитку та формуванні Планів заходів щодо їх реалізації на 2021-2023 рр.

Згідно з чинним законодавством фінансування інвестиційних проєктів з питань розвитку індустріальних парків здійснюється Державним фондом регіонального розвитку (табл. 4).

Таблиця 4

**Аналіз фінансування індустріальних парків
в Україні у 2017-2019 рр., млн грн**

Інвестиційний проєкт	Загальний обсяг фінансування	У тому числі кошти		
		ДФРР	місцевого бюджетів	приватних інвесторів
Реконструкція під'їзних шляхів до індустріального (промислового) парку «Славута» у м. Славута Хмельницької області	21,1	19,0	2,1	0,0
Благоустрій території Індустріального парку «Олександрія» в Кіровоградській області	4,6	4,1	0,5	0,0
Будівництво мереж водопостачання, водовідведення та зливових стоків до індустріального парку м. Новодністровськ у Чернівецькій області	8,5	3,9	4,6	0,0
Будівництво інженерно-транспортної інфраструктури ділянки Індустріального парку у м. Кам'янка-Бузька Львівської області з виготовленням проєктно-кошторисної документації	14,6	12,3	2,3	0,0
Будівництво індустріального парку «Золотоноша» по вул. Обухова у м. Золотоноша Черкаської області	30,4	27,4	3,0	0,0
Будівництво інженерних мереж індустріального парку «Коростень» по вул. С. Кемського у м. Коростень Житомирської області	16,0	14,4	1,6	0,0
Створення індустріального парку «Омельник» в Омельницькій ОТГ Кременчуцького району Полтавської області	11,5	10,3	1,1	0,1
Створення індустріального парку «Центральний» у м. Кременчук Полтавської області	30,8	24,6	6,2	0,0
Створення індустріального парку «Молочанськ» у Запорізькій області	3,0	2,7	0,3	0,0

Джерело: складено на основі інформаційних матеріалів Державного фонду регіонального розвитку.

Отже, значна частка фінансування інвестиційних проєктів здійснюється за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку. При цьому результативність розвитку індустріальних парків демонструє стовпчик «Кошти приватних інвесторів», які відсутні за всіма проєктами.

У табл. 5 наведено інформацію про індустріальні (промислові) парки, які включено до Реєстру. У більшості індустріальних парків досі не визначено учасників. Отже, ситуація зі створенням і функціонуванням індустріальних парків в Україні не є найкращою та потребує кардинальних змін і втручання з боку державних і місцевих органів влади.

Таблиця 5

**Інформація про ІП, які включено до Реєстру
індустріальних (промислових) парків**

Індустріальний (промисловий) парк	Місцезнаходження	Ініціатор створення	Керуюча компанія	Учасник
1	2	3	4	5
"Долина"	м. Долина Івано-Франківської області	Долинська міська рада Івано-Франківської області	Комунальне підприємство Долинської міської ради «Долина – інвест»	Немає
"Славута"	м. Славута Хмельницької області	Славутська міська рада Хмельницької області	Комунальне підприємство «Славутський міський центр земельно-кадастрових робіт»	ФОП Федотов Володимир Іванович ФОП Калічевський Віталій Васильович
"Рясне – 2"	м. Львів, у межах промвузла "Рясне – 2"	Львівська міська рада	ТЗОВ «СіТіПарк Львів»	Немає
"Коростень"	м. Коростень Житомирської області	Коростенська міська рада	ТОВ «Екобау Сервіс» ПрАТ "Коростенський завод МДФ"	ТОВ "БФ Проєкт"
"Свема"	м. Шостка Сумської області	Шосткинська міська рада Сумської області	Комунальне підприємство Індустріальний парк "Свема"	ТОВ "Шосткинський елеватор"
"Соломоново"	с. Соломоново Ужгородського району Закарпатської області	ТОВ "Сезпарксервіс", ТОВ "Євромотор", ТОВ «Євроавтотек», ТОВ "РІК"	ТОВ "Сезпарксервіс"	Немає

Продовження табл. 5

1	2	3	4	5
"Перший український індустриальний парк"	смт Велика Димерка Броварського району Київської області	ТОВ "Земельний союз"	ТОВ "Індустріал Парк Менеджмент"	Немає
"BIONIC HiLL"	м. Київ	ТОВ "Біонік Девелопмент"	Немає	Немає
"iPark"	с. Візирка Комінтернівського району Одеської області	Громадяни України А. Ставніцер, В. Мушинська	ТОВ з П "Трансінвестсервіс"	Немає
"Кривбас"	м. Кривий Ріг Дніпропетровської області	Криворізька міська рада Дніпропетровської області	Немає	Немає
"Тростянець"	м. Тростянець Сумської області	Тростянецька міська рада Сумської області	ТОВ "Екобау Сервіс Ост"	Немає
			Комунальне підприємство Тростянецької міської ради "Агенція місцевого розвитку"	
"Мироцьке"	с. Мироцьке Києво-Святошинського району Київської області	Громадянин України В. Іванченко	ТОВ "Індустріальний парк Мироцьке"	Немає
Вінницький індустриальний парк	м. Вінниця	Вінницька міська рада	Комунальне підприємство "Вінницький муніципальний центр інновацій"	ТОВ "Укро-Експерт-постач"
				ТОВ «Вінниця-енерго»
"Вінницький кластер холодильного машинобудування"	м. Вінниця	Вінницька міська рада, ПАТ "Українська пивна компанія"	ТОВ "Промислово-інвестиційна компанія"	ТОВ "ГРІН КУЛ"
"ВІНТЕР СПОРТ"	м. Вінниця, вул. Немирівське шосе, 213	ТОВ "ХЕД Вінниця"	Немає	Немає
"Житомир-Схід"	м. Житомир	Житомирська міська рада	Комунальне підприємство "Центр інвестицій" Житомирської міської ради	Немає

Продовження табл. 5

1	2	3	4	5
"Новодністрівський"	м. Ново-дністрівськ Чернівецької області	Новодністрівська міська рада	Публічне акціонерне товариство "Гравітон"	ТОВ "Вест Буковина"
"Фастіндастрі"	м. Фастів Київської області	Фастівська міська рада	ТОВ "Компанія "СТАРТ-ІНДАСТРІ"	ТОВ "СЕНДА"
"Павлоград"	Дніпропетровська область	Дніпропетровська обласна державна адміністрація	ДП "Інвестиційно-інноваційний центр"	ТОВ "СГ МЕТАНОЛ"
				ТОВ "СІН-ГАЗ ФТС"
				ТОВ Інвестиційна група "КВАРТАЛ"
				ТОВ "ГВМ Україна"
ТОВ "ЕКО МОДУЛЬ-Україна"				
Яворівський індустріальний парк	Яворівський район Львівської області	Яворівська районна рада	Немає	Немає
"Золотоноша"	м. Золотоноша Черкаської області	Золотоніська міська рада	ТОВ "Голд Кепіталбуд"	Немає
Кам'янка-Бузький індустріальний парк	м. Кам'янка-Бузька Львівської області	Кам'янка-Бузька міська рада	Немає	Немає
Новороздільський	м. Новий Розділ Львівської області	Новороздільська міська рада	Немає	Немає
"Нововолинськ"	м. Нововолинськ Волинської області	Нововолинська міська рада	Немає	Немає
"Лиманський"	м. Лиман Донецької області	Лиманська міська рада	ТОВ «СК-ДАРІНА»	Немає
			ТОВ "Логос-Сервіс"	Немає
"СІГМА Парк Яричів"	с. Старий Яричів Кам'янка-Бузького району Львівської області	ТОВ "Індустріальний парк "СІГМА Парк Яричів"	Немає	Немає
Ланнівський індустріальний парк	с. Ланна Карлівського району Полтавської області	ПП "Ланнівський цукровий завод"	ТОВ "Ланнівська МТС"	Приватне підприємство «Ланна-Агро»
				ТОВ "Промінь"

Продовження табл. 5

1	2	3	4	5
"Київщина"	с. Нові Петрівці Вишгородського району Київської області	ПрАТ "Промислово-технологічний парк "Київщина"	Немає	Немає
"Техносіті"	м. Костянтинівка Донецької області	Костянтинівська міська рада Донецької області	Колективне підприємство "ЕЛІТ-СКЛЮ"	Немає
"Біла Церква"	територія Шкарівської сільської ради, Білоцерківський район Київської області	ТОВ "Індустріальний парк "Біла Церква 1"	ТОВ "Індастріал парк менеджмент"	Немає
"Олександрія"	м. Олександрія Кіровоградської області	Олександрійська міська рада Кіровоградської області	Немає	Немає
"Захід Ресурс"	м. Городок Львівської області	ТОВ "ЄВРОІНВЕСТ-ХОЛДИНГ"	Немає	Немає
"Тернопіль"	м. Тернопіль	Тернопільська міська рада	Комунальне підприємство "Підприємство матеріально-технічного забезпечення" Тернопільської міської ради	Немає
"Біла Церква 2"	Територія Шкарівської сільської ради, Білоцерківський район Київської області	ТОВ "Індустріальний парк "Біла Церква 2"	ТОВ "Індастріал парк менеджмент"	Немає
"Енергія"	м. Миколаїв Миколаївської області	Миколаївська міська рада	Немає	Немає
"Суми"	м. Суми, Сумська область	Сумська міська рада	Немає	Немає
"INNOVATION FORPOST"	м. Дніпро, Дніпропетровська область	Дніпровська міська рада	Немає	Немає
«АзовАква-Інвест»	м. Маріуполь Донецької області	Маріупольська міська рада	Комунальне комерційне підприємство Маріупольської міської ради	Немає

Закінчення табл. 5

1	2	3	4	5
			"Призовська інвестиційна компанія"	
"Хмельницький"	м. Хмельницький Хмельницької області	Хмельницька міська рада	Немає	Немає
"Подільськ"	м. Подільськ Одеської області	Подільська міська рада	Немає	Немає
"Бізнес Прайм"	с. Тернопілля Миколаївського району Львівської області	ТОВ "Рубікон Трейд"	Немає	Немає
"Chortkiv-West"	м. Чортків Тернопільської області	Чортківська міська рада	Немає	Немає
"Місто Скла"	м. Березань Київської області	ТОВ "Березаньскло"	Немає	Немає
"Східний регіон"	м. Попасна Луганської області	Попаснянська міська рада	Немає	Немає
"Патон"	Глевахівська селищна рада, Фастівський район Київської області	ТОВ "Дослідний завод зварювального устаткування Інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона"	Немає	Немає

Джерело: складено на основі інформаційних матеріалів, розміщених у розділі «Індустріальні парки в Україні» на офіційному сайті Міністерства економіки України.

Слід зауважити, що індустріальні парки типу «грінфілд» (Greenfield), які створюються на раніше не забудованих земельних ділянках промислового призначення, є привабливими переважно для великих компаній, які шукають площі для забудови промисловими спорудами під свої специфічні потреби. Індустріальні парки типу «браунфілд» (Brownfield), що створюються на базі промислових майданчиків із проведенням відповідної до спеціалізації індустріального парку і його учасників реконструкції інфраструктури і/або капітальних робіт, можуть викликати зацікавленість у невели-

ких компаній, виробничі комплекси яких можуть розміщуватися у стандартних приміщеннях. Термін від початку інвестування до випуску та реалізації готової продукції для учасників індустріального парку типу «браунфілд» має скоротитися з 2-3 років до 6-9 місяців [43].

Отже, для вирішення існуючих проблем у вітчизняній практиці господарської діяльності необхідно розробити пропозиції, впровадження яких дозволить удосконалити інституційне та інвестиційно-фінансове забезпечення створення та розвитку індустріальних парків в Україні (рис. 2).

Створення та функціонування індустріальних парків має стати пріоритетним і масштабним проєктом, що дозволить одержувати ефект

$$E = \sum_1^n x_i \rightarrow \max ,$$

де x_1 – створення сприятливих інституційних умов для розміщення нових підприємств, у тому числі з іноземним капіталом;

x_2 – підвищення інвестиційної привабливості територіальних громад різного рівня, активізація процесів залучення в економіку зовнішніх та внутрішніх інвестицій;

x_3 – збільшення надходжень до бюджетів усіх рівнів;

x_4 – забезпечення технічного переоснащення підприємств і модернізації виробництв на засадах смарт-спеціалізації;

x_5 – забезпечення випуску конкурентоспроможної продукції та розширення сегментів ринків її збуту;

x_6 – ефективне використання потенціалу наявних суб'єктів господарювання – учасників індустріального парку;

x_7 – збільшення темпів зростання промислового виробництва;

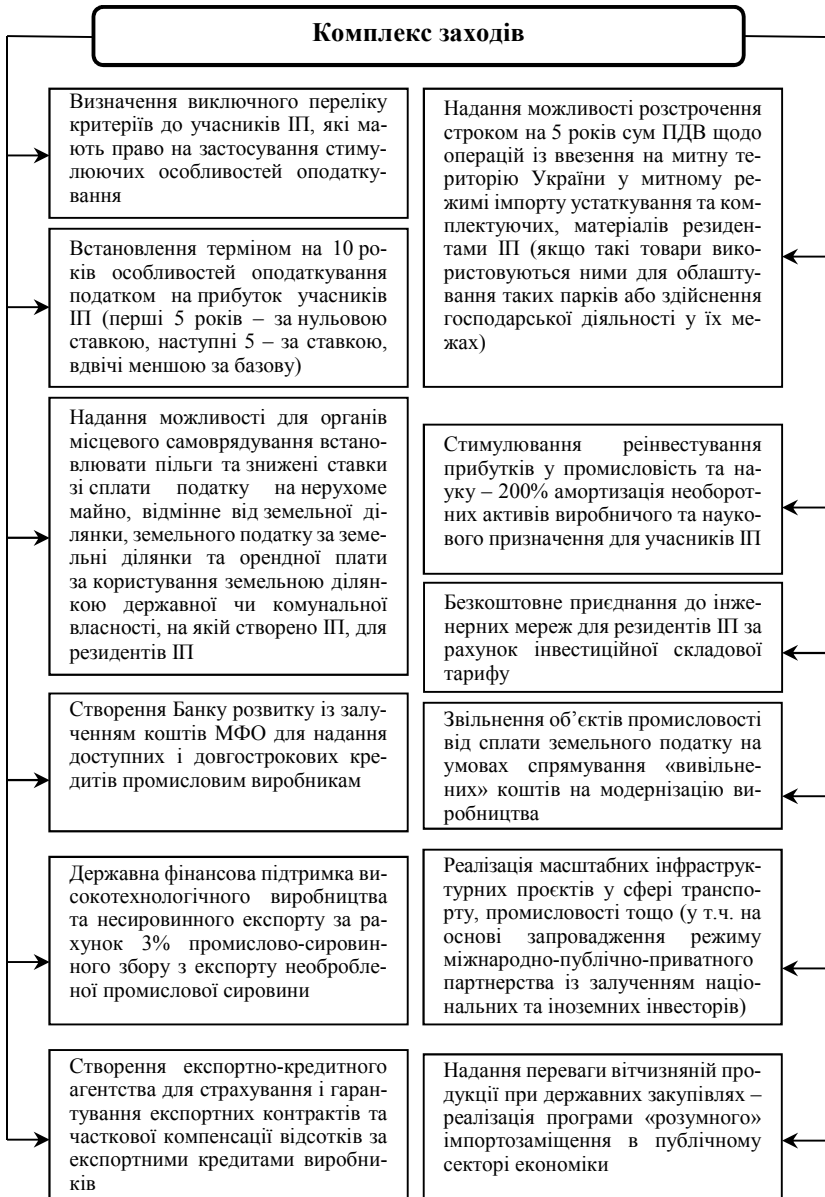
x_8 – збільшення кількості зайнятого населення і, як наслідок, поліпшення соціальних стандартів у межах територіальних громад;

x_9 – зростання рівня заробітної плати, якості життя на території територіальних громад;

x_{10} – підвищення рівня екологічної безпеки територіальних громад.

У цілому, за експертними оцінками, один індустріальний парк (середньою площею 200 га) має залучати від 10 до кількох десятків компаній, інвестиції на суму не менше 200 млн дол. США та створювати від 2,5 до 10 тис. нових робочих місць.

Висновки. У результаті узагальнення міжнародного досвіду встановлено, що індустріальні парки мають велике значення і відіграють важливу роль у забезпеченні випереджального розвитку на-

Джерело: побудовано на основі узагальнення [44; 47].

Рис. 2. Комплекс заходів щодо сприяння ефективному функціонуванню індустриальних парків

ціональних економік у різних країнах світу. Однак відсутність належних інституційно визначених інвестиційних стимулів і податкових преференцій обумовлює низьку ефективність функціонування індустріальних парків в Україні на поточному етапі. Разом з тим імплементація пакета реформ, спрямованого на наближення привабливості умов господарської діяльності в індустріальних парках України до рівня країн-сусідів, дозволить подолати існуючі бар'єри деіндустріалізації та деградації промислового потенціалу і забезпечити низку позитивних системних ефектів. Тобто широкомасштабна реіндустріалізація національної економіки на засадах смарт-спеціалізації можлива лише при застосуванні передової міжнародної практики, але з урахуванням української специфіки.

Індустріальні парки мають стати одним із дієвих механізмів успішної децентралізації, суть якої полягає у створенні умов, за яких територіальні громади мають розуміння, зацікавленість та інструменти поліпшення добробуту мешканців через вивільнення підприємницької ініціативи, залучення інвестиційних ресурсів, збільшення кількості робочих місць, розвитку промислового виробництва та наповнення бюджетів.

Наразі питання функціонування індустріальних парків перебуває у фокусі уваги Міністерства розвитку громад та територій України, яке спільно з Комітетом Верховної Ради України з питань економічного розвитку та експертами розробляє Концепцію розвитку індустріальних парків на 2021-2024 роки. Дана Концепція має спиратися на регіональні та соціально-економічні особливості, урахувати досвід зарубіжних країн, а також бути спрямована на підтримку та стимулювання розвитку індустріальних парків на державному рівні.

Усе вищенаведене дозволить збільшувати обсяги податкових відрахувань, що, у свою чергу, сприятливо вплине на формування додаткових джерел фінансування соціально-економічного розвитку територіальних громад; залучати приватні інвестиційні ресурси; створювати нові робочі місця; підвищувати якість виробничої, інноваційної та логістичної інфраструктури; стимулювати розвиток підприємницької діяльності на певній території та диверсифікувати її галузеву структуру; оптимізувати ризики, пов'язані з господарською та логістичною діяльністю.

Пропонується у проекті Закону України «Про загальні засади державної промислової політики» ст. 18 «Індустріальні (промислові) парки» викласти в такій редакції:

«1. До суб'єктів, що перебувають у складі індустріального (промислового) парку, застосовуються такі заходи стимулювання: звільнення від сплати митних зборів імпортованих машин, обладнання та комплектуючих до них; звільнення від податку на землю підприємств-учасників індустріальних парків; звільнення від сплати земельного збору; зниження екологічних податків (стимули з упровадження оподаткування екологічним податком могли б надаватись у вигляді зниженої ставки екологічного податку за наявності у підприємства-учасника індустріального парку інновацій з екологічною складовою протягом попереднього звітного періоду); звільнення від місцевих податків та зборів; звільнення від податку на прибуток у відношенні до створених нових робочих місць; звільнення від сплати або зниження податку на нерухомість; зниження вартості зв'язку; застосування знижених тарифів на комунальні послуги; покриття державою внесків на соціальне страхування (строком до 5 років); покриття державою відсоткової ставки за кредитами на НДДКР; компенсація державою вартості навчальних програм, спрямованих на підвищення кваліфікації персоналу, у тому числі у сфері опанування цифрових навичок; компенсація витрат інвесторів за підключення до інженерних мереж (енергомереж); забезпечення збору та утилізації відходів; надання різного виду послуг (фінансові, лізинг, кредитування, маркетингові, виставкові послуги, охорона, управління об'єктами нерухомості тощо); повернення ПДВ, здійсненого за витратами на будівництво; фінансування облаштування територій індустріальних парків; прискорена амортизація основних фондів; надання державних гарантій інвесторам щодо збереження поточних умов інвестування; взаємодія учасників ІІ у рамках СРР «Єдине вікно ІІ» з широким застосуванням цифрових технологій.

2. З метою запобігання зловживанням стимулами їх кількість за вибором інвестора обмежується у 5-7-10 позицій, залежно від обсягу інвестицій, кількості нових робочих місць, що створюються, рівня розвитку та особливостей території (грінфілд, браунфілд, невелика ОТГ, місто обласного значення, обласний центр, іншого призначення)». Далі по тексті.

Також пропонується доповнити даний законопроект статтею: «Стаття 19*. Пріоритетні галузі смарт-спеціалізації» такого змісту:

«1. Пріоритетні галузі смарт-спеціалізації регіонів визначаються у стратегіях регіонального розвитку на відповідний період, розроблених згідно з нормативно-правовими актами Кабінету Міністрів України.

2. Заходи стимулювання діяльності у сфері промисловості, включені як пріоритетні напрями смарт-спеціалізації до регіональних стратегій регіонального розвитку, вживаються відповідно до п.1 ст. 18 цього закону».

Крім цього, доцільно включити статтю «Імпортозаміщення»:

«1. Держава стимулює внутрішнє виробництво готових товарів через лізингові та кредитні програми, які поширюються на вироблені в країні товари з високим рівнем локалізації (від 30 до 50%). Важливо також надавати таким виробникам кредити в національній валюті на умовах, не гірших від тих, на яких їх залучають основні іноземні конкуренти. Необхідно передбачити податкові канікули для новостворюваного бізнесу та нових виробничих ліній уже наявних компаній. Джерелом коштів для цього має стати посилення оподаткування імпорту та кардинальне збільшення ренти на сировинні галузі.

2. Держава застосовує зниження, а то й повне скасування ПДВ на продукцію сировинних галузей, особливо ту, яка на 60-80%, а подекуди і більше, експортується за кордон. Відсутність ПДВ на руди, зерно чи олійні знижуватиме їхню вартість для споживачів і переробників цих товарів у країні та зменшуватиме на 20% прибутковість їхнього експорту в необробленому вигляді. При цьому втрати для бюджету будуть незначними, а ефект для національної економіки, особливо її галузей із глибшою переробкою, – дуже значним» [48-52].

Перспективи подальших досліджень у даному напрямі полягають у науково-методичному обґрунтуванні та розробленні моделей організації виробництва в індустріальних парках для різних рівнів об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації та смарт-спеціалізації.

Література

1. Індустріальні парки в Україні: удосконалення політики стимулювання у контексті світового досвіду: аналіт. доп. / А.П. Павлюк та ін.; Нац. ін-т стратег. дослідж. Київ: НІСД, 2014. 49 с.

2. Пятинкин С.Ф., Быкова Т.П. Развитие кластеров: сущность, актуальные подходы, зарубежный опыт. Минск: Тесей, 2008. 72 с.

3. Гасанов М.А., Канов В.И. Кластер как структурный институт конкурентоспособности экономики. *Вестник Томского государственного университета. Сер.: Экономика*. 2013. № 4(24). С. 13-21.

4. Devlin G., Bleackley M. Strategic Alliances Guidelines for success. *Long Range Planning*. 1988. Vol. 21. No. 5. P. 18-23.

5. Swann G.M.P., Preveser M.A. Comparison of the Dynamics of Industrial Clustering in Computing and Biotechnology. *Research Policy*. 1996. Vol. 25. No. 7. P. 1139-1157.

6. Feser E.J. *Old and New Theories of Industry Clusters*. London: SelectedWorks, 1998. 28 p.

7. Feldman V.P., Audretsch D.B. Innovation in Cities: Science based Diversity. *Specialization and Localized Competition – European Economic Review*. 1999. Vol. 43. P. 409-429.

8. Dussauge P., Garrette B., Mitchell W. Learning from competing partners: Outcomes and durations of scale and link alliances in Europe, North America and Asia. *Strategic Management Journal*. 2000. Vol. 21. No. 2. P. 99-103. doi: [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1097-0266\(200002\)21:2<99::AID-SMJ80>3.0.CO;2-G](https://doi.org/10.1002/(SICI)1097-0266(200002)21:2<99::AID-SMJ80>3.0.CO;2-G).

9. Dźwigoł H. Research methods and techniques in new management trends: research results. *Virtual Economics*. 2019. Vol. 2. Issue 1. P. 31-48. doi: [https://doi.org/10.34021/ve.2019.02.01\(2\)](https://doi.org/10.34021/ve.2019.02.01(2)).

10. Dzwigol H. Innovation in Marketing Research: Quantitative and Qualitative Analysis. *Marketing and Management of Innovations*. 2020. No. 1. P. 128-135. doi: <http://doi.org/10.21272/mmi.2020.1-10>.

11. Dzwigol H. Methodological and Empirical Platform of Triangulation in Strategic Management. *Academy of Strategic Management Journal*. 2020. Vol. 19. Issue 4. P. 1-8.

12. Dźwigoł H. Interim Management as a New Approach to the Company Management. *Review of Business and Economics Studies*. 2020. Vol. 8. No. 1. P. 20-26. doi: <https://doi.org/10.26794/2308-944X-2020-8-1-20-26>.

13. Dźwigoł H., Dźwigoł-Barosz M. Scientific research methodology in management sciences. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2018. Vol. 2. No. 25. P. 424-437.

14. Dzwigol H., Dzwigol-Barosz M. Sustainable Development of the Company on the Basis of Expert Assessment of the Investment Strategy. *Academy of Strategic Management Journal*. 2020. Vol. 19. Issue 5. P. 1-7.

15. Dzwigol H., Dźwigoł-Barosz M., Kwilinski A. Formation of Global Competitive Enterprise Environment Based on Industry 4.0 Concept. *International Journal of Entrepreneurship*. 2020. Vol. 24. No. 1. P. 1-5.

16. Prokopenko Z.V. Cluster strategy of regional development: essence, the benefits of the practice of institutional support. *Regional economy and management*. 2016. Vol. 4. No. 48. Article 4846. URL: <https://eee-region.ru/article/4846/>.

17. Панкова Л.І., Потапенко Т.П. Формування кластерних моделей національних економік на засадах стимулювання регіонального розвитку. *Економіка і організація управління*. 2018. № 2(30). С. 47-56.

18. Войнаренко М.П. Кластери в інституційній економіці: монографія. Хмельницький: ХНУ, ТОВ «Тріада-М», 2011. 502 с.

19. Ринейська Л.С. Кластери у сучасній глобальній економіці. *Ефективна економіка*. 2016. № 5. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4971>.

20. Гріднев М.А. Концептуальні засади гармонізації регіональних економічних інтересів кластероутворення в Україні. *Вісник Черкаського університету. Сер.: Економічні науки*. 2017. Вип. 4(2). С. 29-36.

21. Ільчук В.П., Хоменко І.О., Лисенко І.В. Кластерна стратегія економіки регіону: монографія. Чернігів: ЧДТУ, 2013. 367 с.

22. Амоша О.І., Землянкін А.І., Підоричева І.Ю. Удосконалення системи управління інноваціями як умова прискорення структурних реформ в Україні. *Економіка України*. 2015. № 9. С. 49-65.
23. Смарт-промисловість: напрями становлення, проблеми і рішення: монографія / В. П. Вишневський, О. В. Вієцька, О. А. Вієцький та інші; за ред. В.П. Вишневського; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2019. 464 с.
24. Геєць В. Кластери і мережеві структури в економіці – тема досить цікава, але на сьогодні ще не до кінця вивчена. *Економіст*. 2008. № 10. С. 10-11.
25. Zaloznova Yu. Problems of formation of the neoindustrial model for industry development in Ukraine. *Науковий вісник Полісся*. 2018. № 1 (13). Ч. 1. С. 115-122. [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2018-1-1\(13\)-115-122](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2018-1-1(13)-115-122).
26. Иванов С.В., Ляшенко В.І., Трушкіна Н.В. Інноваційний розвиток транспортно-логістичної системи в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення. *Інституціональна модель інноваційної економіки: колективна монографія* / за ред. В.І. Ляшенка, О.В. Прокопенко, В.А. Омельяненка; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2019. С. 114-130.
27. Ivanov S., Dzwigol H., Trushkina N. Proposals for the Formation of a Transport and Logistics Cluster as an Institution of Regional Development (on the Example of Donetsk Economic Region). *Economic Herald of the Donbas*. 2019. No. 4(58). P. 51-60. [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-4\(58\)-51-60](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-4(58)-51-60).
28. Кіндзерський Ю.В. Стимулювання технологічних і організаційних інновацій в промисловості: пріоритети та засоби політики держави. *Концепти інноваційного розвитку підприємництва: монографія* / За ред. В.В. Храпкіної; Київ : НаУКМА, 2018. С. 107-119.
29. Кравченко С.І. Стратегування розвитку інноваційної системи України в умовах глобалізації світового економічного простору. *Інституціональна трансформація розвитку економіки України: колективна монографія* / за заг. ред. О.Л. Гальцової. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. С. 55-71.
30. Ляшенко В.И. Финансово-регуляторные режимы стимулирования экономического развития: введение в экономическую режимологию: монография / НАН Украины, Ин-т экономики пром-сти. Донецк, 2012. 370 с.
31. Перший етап модернізації економіки України: досвід та проблеми: монографія / О.М. Алімов, О.І. Амоша, В.І. Ляшенко та ін.; за заг. ред. В.І. Ляшенка; ІЕП НАН України, КПУ. Запоріжжя: КПУ, 2014. 798 с.
32. Ляшенко В.І., Підоричева І.Ю. Регіональні наукові центри НАН України та МОН України як ядро розбудови регіональних інноваційних систем в умовах децентралізації. *Економічний вісник Донбасу*. 2017. № 1 (47). С. 13-20.
33. Омельяненко В.А. Концептуальні основи науково-методичного підходу до геополітичного аналізу міжнародного інноваційно-технологічного співробітництва. *Проблеми економіки*. 2020. № 1. С. 36-42. doi: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-1-36-42>.
34. Підоричева І.Ю. Інноваційна екосистема Придніпровського економічного району: актори, їх якість та повнота. *Вісник економічної науки України*. 2020. № 1 (38). С. 116-130. doi: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1\(38\).116-130](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1(38).116-130).
35. Харазішвілі Ю.М. Теоретичні засади визначення інноваційного внеску в економічне зростання. *Управління економікою: теорія та практика. Восьмі Чумаченківські читання*. Київ: Ін-т економіки пром-сті НАН України, 2019. С. 12-22. doi: <https://doi.org/10.37405/2221-1187.2019.12-22>.

36. Шилепницький П.І., Петрова І.П. Можливості публічно-приватного партнерства для інноваційного розвитку промисловості. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 47. С. 56-61. doi: <https://doi.org/10.32843/infrastruct47-10>.

37. Єгоров І. Ю., Бойко О. М., Грига В. Ю. Індустріальні парки в Україні: проблеми становлення та перспективи розвитку: монографія / НАН України, ДУ «Ін-т економіки та прогнозування НАН України», М-во екон. розвитку і торгівлі України, Н.-д. екон. ін-т. Київ: б. в., 2015. 139 с.

38. Гужва І.Ю. Україна в глобальній торгівлі: монографія. Київ: Зовнішня торгівля, 2015. 235 с.

39. Панченко В.Г., Чмир О.С., Гусєв Ю. В., Пила В. І. Вітчизняна практика та світовий досвід СЕЗ і ТПР: монографія / за заг. ред. О.С. Чмир. Київ – Дніпро: Вістка: Постер Принт, 2013. 252 с.

40. Федулова Л.І. Напрями розвитку індустріальних парків щодо реалізації інноваційного потенціалу регіонів України. Економічні інновації: зб. наук. пр. Одеса: ІПРЕЕД НАН України, 2013. Вип. 53. С. 296-305.

41. Чичиренко Ю.В., Котко О.К. Проблеми створення та функціонування індустріальних парків: аналіз та імплементація світового досвіду. *Вісник Академії митної служби України. Сер.: Економіка*. 2014. № 1. С. 74-82.

42. Лекарь С.І. Міжнародні та вітчизняні реалії функціонування індустріальних парків. *Економіка промисловості*. 2017. № 1. С. 80-94.

43. Марчишинець О.В., Марчишинець С.М. Індустріальні парки як інструмент залучення інвестицій у реальний сектор економіки регіону. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. № 9. С. 16-22.

44. Галасюк В. В. Індустріальні парки: світовий досвід та перспективи створення в Україні. *Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: О. В. Ярошук (голов. ред.) та ін. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2018. Т. 28. № 1. С. 40-50.*

45. Індустріальні парки в Україні: що це таке і чи вдасться їх реанімувати. 2018. 18 липня. URL: <https://mind.ua/publications/20186816-industrialni-parki-v-ukrayini-shcho-ce-take-i-chi-vdastysya-yih-reanimuvati>.

46. Economic Zones in the Asean: Industrial Parks, Special Economic Zones, Eco Industrial Parks, Innovation Districts as Strategies for Industrial Competitiveness / UNIDO Country Office in Viet Nam. 2015. URL: https://www.unido.org/sites/default/files/2015-08/UCO_Viet_Nam_Study_FINAL_0.pdf.

47. Сай-Боднар Л. Індустріальні парки: нові можливості. *Вісник. Офіційно про податки* [Електр. видання]. 2016. № 23(881). URL: <http://www.visnuk.com.ua/ru/pubs/id/9929>.

48. Іванов С.В., Ляшенко В.І., Ляшенко А.Ю. Алгоритм формування спеціального регуляторного режиму індустріальних парків. The 9th International scientific and practical conference “*Science, society, education: topical issues and development prospects*” (August 2-4, 2020) SPC “*Sci-conf.com.ua*. Kharkiv, Ukraine. 2020. P. 288-296.

49. Іванов С.В., Ляшенко В.І., Ляшенко А.Ю. Визначення пріоритетів та принципів формування спеціального режиму господарювання індустріальних парків. *Економіка в контексті глобальних змін суспільства: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Дніпро, 18 липня 2020 р.). Дніпро: НО «Перспектива», 2020. С. 44-48.

50. Ляшенко В.І., Ляшенко А.Ю. Спеціальний регуляторний режим «єдиного вікна» для індустріальних парків: іноземний досвід як приклад для України.

Методи оцінки та шляхи стабілізації фінансово-економічного стану країн: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 16 травня 2020 р.). Київ: ГО «Київський економічний науковий центр», 2020. С.25-30.

51. Ляшенко В.І., Ляшенко А.Ю. Податкові режими індустріальних парків: іноземний досвід та перспективи для України. *Управління публічними фінансами та проблеми забезпечення національної економічної безпеки: зб. тез Податкового конгресу (м. Ірпінь, 12 грудня 2019 р.). Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. С. 60-64.*

52. Ляшенко В.І., Ляшенко А.Ю. Зарубіжний досвід надання митних пільг підприємствам-учасникам індустріальних парків: висновки для України *Економічний вісник Донбасу*. 2019. № 1. С. 57-68. doi: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-1\(55\)-57-68](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-1(55)-57-68).

References

1. Pavliuk, A.P. et al. (2014). Industrialni parky v Ukraini: udoskonalennia polityky stymuliuvannia u konteksti svitovoho dosvidu [Industrial parks in Ukraine: improving incentive policy in the context of world experience]. Kyiv, NISS [in Ukrainian].

2. Pyatinkin, S.F., Bykova, T.P. (2008). Razvitiye klasterov: sushchnost', aktual'nyye podkhody, zarubezhnyy opyt [Cluster development: essence, current approaches, foreign experience]. Minsk, Tesey [in Russian].

3. Hasanov, M.A., Kanov, V.I. (2013). Klaster kak strukturnyy institut konkurentosposobnosti ekonomiki [Cluster as a structural institution of the competitiveness of the economy]. *Vestnik Tomskogo gosudarstvennogo universiteta. Ser.: Ekonomika – Bulletin of Tomsk State University. Ser.: Economy*, 4(24), pp. 13-21 [in Russian].

4. Devlin, G., Bleackley, M. (1988). Strategic Alliances Guidelines for success. *Long Range Planning*, Vol. 21, No. 5, pp. 18-23.

5. Swann, G.M.P., Preveser, M.A. (1996). Comparison of the Dynamics of Industrial Clustering in Computing and Biotechnology. *Research Policy*, Vol. 25, No. 7, pp. 1139-1157.

6. Feser, E.J.(1998). *Old and New Theories of Industry Clusters*. London, SelectedWorks. 28 p.

7. Feldman, V.P., Audretsch, D.B. (1999). Innovation in Cities: Science based Diversity. *Specialization and Localized Competition – European Economic Review*, Vol. 43, pp. 409-429.

8. Dussauge, P., Garrette, B., Mitchell, W. (2000). Learning from competing partners: Outcomes and durations of scale and link alliances in Europe, North America and Asia. *Strategic Management Journal*, Vol. 21, No. 2, pp. 99-103. doi: [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1097-0266\(200002\)21:2<99::AID-SMJ80>3.0.CO;2-G](https://doi.org/10.1002/(SICI)1097-0266(200002)21:2<99::AID-SMJ80>3.0.CO;2-G).

9. Dźwigoł, H. (2019). Research methods and techniques in new management trends: research results. *Virtual Economics*, Vol. 2, Issue 1, pp. 31-48. doi: [https://doi.org/10.34021/ve.2019.02.01\(2\)](https://doi.org/10.34021/ve.2019.02.01(2)).

10. Dzwigoł, H. (2020). Innovation in Marketing Research: Quantitative and Qualitative Analysis. *Marketing and Management of Innovations*, 1, pp. 128-135. doi: <http://doi.org/10.21272/mmi.2020.1-10>.

11. Dzwigoł, H. (2020). Methodological and Empirical Platform of Triangulation in Strategic Management. *Academy of Strategic Management Journal*, Vol. 19, Issue 4, pp. 1-8.

12. Dźwigol, H. (2020). Interim Management as a New Approach to the Company Management. *Review of Business and Economics Studies*, Vol. 8, No. 1, pp. 20-26. doi: <https://doi.org/10.26794/2308-944X-2020-8-1-20-26>.

13. Dźwigol, H., Dźwigol-Barosz, M. (2018). Scientific research methodology in management sciences. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*, Vol. 2, No. 25, pp. 424-437.

14. Dzwigol, H., Dzwigol-Barosz, M. (2020). Sustainable Development of the Company on the Basis of Expert Assessment of the Investment Strategy. *Academy of Strategic Management Journal*, Vol. 19, Issue 5, pp. 1-7.

15. Dzwigol, H., Dźwigol-Barosz, M., Kwilinski, A. (2020). Formation of Global Competitive Enterprise Environment Based on Industry 4.0 Concept. *International Journal of Entrepreneurship*, Vol. 24, No. 1, pp. 1-5.

16. Prokopenko, Z.V. (2016). Cluster strategy of regional development: essence, the benefits of the practice of institutional support. *Regional economy and management*, Vol. 4, No. 48, Article 4846. Retrieved from <https://eee-region.ru/article/4846/>.

17. Pankova, L.I., Potapenko, T.P. (2018). Formuvannia klasternykh modelei natsionalnykh ekonomik na zasadakh stymuliuвання rehionalnoho rozvytku [Formation of cluster models of national economies on the basis of stimulating regional development]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia – Economics and organization of management*, 2(30), pp. 47-56 [in Ukrainian].

18. Voinarenko, M.P. (2011). Klastery v instytutsiinii ekonomitsi [Clusters in institutional economics]. Khmelnytskyi, KhNU, «Triada-M» [in Ukrainian].

19. Ryneiska, L.S. (2016). Klastery u suchasni hlobalnii ekonomitsi [Clusters in the modern global economy]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, 5. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4971> [in Ukrainian].

20. Hridniev, M.A. (2017). Kontseptualni zasady harmonizatsii rehionalnykh ekonomichnykh interesiv klasteroutvorennia v Ukraini [Conceptual bases of harmonization of regional economic interests of cluster formation in Ukraine]. *Visnyk Cherkaskoho universytetu. Ser.: Ekonomichni nauky – Bulletin of Cherkasy University. Ser.: Economic Sciences*, Issue 4(2), pp. 29-36 [in Ukrainian].

21. Ilchuk, V.P., Khomenko, I.O., Lysenko, I.V. (2013). Klasterna stratehiia ekonomiky rehionu [Cluster strategy of the region's economy]. Chernihiv, ChSTU [in Ukrainian].

22. Amosha, O.I., Zemliankin, A.I., Pidorycheva, I.Yu. (2015). Udoskonalennia systemy upravlinnia innovatsiinykh yak umova pryskorennia strukturnykh reform v Ukraini [Improving the innovation management system as a condition for accelerating structural reforms in Ukraine]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*, 9, pp. 49-65 [in Ukrainian].

23. Vyshnevskiy, V. P., Viietska, O. V., Viietskiy, O. A. et al. (2019). Smart-promyslovist: napriamy stanovlennia, problemy i rishennia [Smart industry: directions of formation, problems and solutions]. Kyiv, IIE of NAS of Ukraine. 464 p. [in Ukrainian].

24. Heiets, V. (2008). Klastery i merezhevi struktury v ekonomitsi – tema dosyt tsikava, ale na sohodni shche ne do kintsia vyvchena [Clusters and network structures in the economy – a topic quite interesting, but not yet fully understood]. *Ekonomist – Economist*, 10, pp. 10-11 [in Ukrainian].

25. Zaloznova, Yu. (2018). Problems of formation of the neoindustrial model for industry development in Ukraine. *Наукoвий вiсник Полiсся*, 1 (13), part 1, pp. 115-122. doi: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2018-1-1\(13\)-115-122](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2018-1-1(13)-115-122).

26. Ivanov, S. V., Liashenko, V. I., Trushkina, N. V. (2019). Innovatsiinyi rozvytok transportno-lohistychnoi systemy v Ukraini: problemy ta shliakhy yikh

vyrishennia [Innovative development of the transport and logistics system in Ukraine: problems and solutions]. In: Liashenko V. I., Prokopenko O. V., Omelyanenko V. A. (Ed.). *Instytutsionalna model innovatsiinoi ekonomiky* [Institutional model of innovative economy] (pp. 114-130). Kyiv, IIE of NAS of Ukraine [in Ukrainian].

27. Ivanov, S., Dzwigol, H., Trushkina, N. (2019). Proposals for the Formation of a Transport and Logistics Cluster as an Institution of Regional Development (on the Example of Donetsk Economic Region). *Economic Herald of the Donbas*, 4(58), pp. 51-60. doi: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-4\(58\)-51-60](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-4(58)-51-60).

28. Kindzerskyi, Yu.V. (2018). Stymuliuvannia tekhnolohichnykh i orhantizatsiinykh innovatsii v promyslovosti: priorityety ta zasoby polityky derzhavy [Stimulation of technological and organizational innovations in industry: priorities and means of state policy]. *Kontsepty innovatsiinoho rozvytku pidpriemnytstva – Concepts of innovative development of entrepreneurship*. (pp. 107-119). Kyiv, NaUKMA [in Ukrainian].

29. Kravchenko, S.I. (2019). Stratehuvannia rozvytku innovatsiinoi systemy Ukrainy v umovakh hlobalizatsii svitovoho ekonomichnoho prostoru [Strategizing the development of Ukraine's innovation system in the context of globalization of the world economic space]. *Instytutsionalna transformatsiia rozvytku ekonomiky Ukrainy – Institutional transformation of economic development of Ukraine*. (pp. 55-71). Kherson, Helvetica Publishing House [in Ukrainian].

30. Liashenko, V.I. (2012). Finansovo-regulyatornyve rezhimy stimulirovaniya ekonomicheskogo razvitiya: vvedeniye v ekonomicheskuyu rezhimologiyu [Financial and regulatory regimes for stimulating economic development: an introduction to economic regimeology]. *Donetsk, IIE of NAS of Ukraine* [in Russian].

31. Alymov, O.M., Amosha, O.I., Liashenko, V.I. et al. (2014). Pershyi etap modernizatsii ekonomiky Ukrainy: dosvid ta problemy [The first stage of modernization of the economy of Ukraine: experience and problems]. *Zaporizhzhia, CPU* [in Ukrainian].

32. Liashenko, V.I., Pidorycheva, I.Yu. (2017). Rehionalni naukovy tsentry NAN Ukrainy ta MON Ukrainy yak yadro rozbudovy rehionalnykh innovatsiinykh system v umovakh detsentralizatsii [Regional research centers of the National Academy of Sciences of Ukraine and the Ministry of Education and Science of Ukraine as the core of development of regional innovation systems in the conditions of decentralization]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu – Economic Herald of the Donbas*, 1 (47), pp. 13-20 [in Ukrainian].

33. Omelianenko, V.A. (2020). Kontseptualni osnovy naukovo-metodychnoho pidkhodu do heopolitychnoho analizu mizhnarodnoho innovatsiino-tekhnolohichnoho spivrobitnytstva [Conceptual Foundations of a Scientific and Methodological Approach to Geopolitical Analysis of International Innovation and Technology Cooperation]. *Problemy ekonomiky – Problems of the economy*, 1, pp. 36-42. doi: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-1-36-42> [in Ukrainian].

34. Pidorycheva, I.Yu. (2020). Innovation ecosystem of Pridneprovsky economic region: actors, their quality and completeness. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, 1 (38), pp. 116-130. doi: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1\(38\).116-130](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1(38).116-130) [in Ukrainian].

35. Kharazishvili, Yu.M. (2019). Teoretychni zasady vyznachennia innovatsiinoho vnesku v ekonomichne zrostantia. [The theoretical basis for determining the innovative contribution to economic growth]. *Upravlinnia ekonomikoii: teoriia ta praktyka. Vosmi Chumachenkivski chytannia – Economic management: theory and practice. Eight Chumachenko readings*. (pp. 12-22). Kyiv, IIE of NAS of Ukraine. doi: <https://doi.org/10.37405/2221-1187.2019.12-22> [in Ukrainian].

36. Shylepnytskyi, P.I., Petrova, I.P. (2020). Mozhlyvosti publichno-pryvatnoho partnerstva dlia innovatsiinoho rozvytku promyslovosti [Opportunities for public-private partnership for innovative industrial development]. *Infrastruktura rynku – Market infrastructure*, Issue 47, pp. 56-61. doi: <https://doi.org/10.32843/infrastruct47-10> [in Ukrainian].
37. Yehorov, I. Yu., Boiko, O. M., Hryha, V. Yu. (2015). Industrialni parky v Ukraini: problemy stanovlennia ta perspektyvy rozvytku [Industrial parks in Ukraine: problems of formation and prospects of development]. Kyiv, N.p. [in Ukrainian].
38. Huzhva, I. Yu. (2015). Ukraina v hlobalnii torhivli [Ukraine in global trade]. Kyiv, Zovnishnia torhivlia [in Ukrainian].
39. Panchenko, V.H., Chmyr, O.S., Husiev, Yu. V., Pyla, V. I. (2013). Vitchyzniana praktyka ta svitovyi dosvid SEZ i TPR [Domestic practice and world experience of SEZ and TPR]. Kyiv – Dnipro, Vistka: Poster Print [in Ukrainian].
40. Fedulova, L. I. (2013). Napriamy rozvytku industrialnykh parkiv shchodo realizatsii innovatsiinoho potentsialu rehioniv Ukrainy [Directions of development of industrial parks concerning realization of innovative potential of regions of Ukraine]. *Ekonomichni innovatsii – Economic innovations*, Issue 53, pp. 296-305. Odessa, IPREED NAS of Ukraine [in Ukrainian].
41. Chychyrenko, Yu.V., Kotko, O.K. (2014). Problemy stvorennia ta funktsionuvannia industrialnykh parkiv: analiz ta implementatsiia svitovoho dosvidu [Problems of creation and functioning of industrial parks: analysis and implementation of world experience]. *Visnyk Akademii mytnoi sluzhby Ukrainy. Ser.: Ekonomika – Bulletin of the Academy of Customs Service of Ukraine. Ser.: Economics*, 1, pp. 74-82 [in Ukrainian].
42. Lekar, S.I. (2017). Mizhnarodni ta vitchyzniani realii funktsionuvannia industrialnykh parkiv [International and domestic realities of industrial parks functioning]. *Ekonomika promyslovosti – Industrial economics*, 1, pp. 8 [in Ukrainian].
43. Marchyshynets, O.V., Marchyshynets, S.M. (2017). Industrialni parky yak instrument zaluchennia investytsii u realnyi sektor ekonomiky rehionu [Industrial parks as a tool for attracting investment in the real sector of the region's economy]. *Ekonomika i suspilstvo – Economy and society*, Issue 9, pp. 16-22 [in Ukrainian].
44. Halasiuk, V. V. (2018). Industrialni parky: svitovyi dosvid ta perspektyvy stvorennia v Ukraini [Industrial parks: world experience and prospects of creation in Ukraine]. *Ekonomichniy analiz – Economic analysis*, Vol. 28, No. 1, pp. 40-50. Ternopil, Publishing and Printing Center of Ternopil National Economic University "Economic Thought" [in Ukrainian].
45. Industrialni parky v Ukraini: shcho tse take i chy vdashsia yikh reanimuvaty [Industrial parks in Ukraine: what they are and whether they can be revived]. (2018. 18 July). Retrieved from <https://mind.ua/publications/20186816-industrialni-parki-v-ukraini-shcho-ce-take-i-chi-vdashsia-yih-reanimuvati> [in Ukrainian].
46. Economic Zones in the Asean: Industrial Parks, Special Economic Zones, Eco Industrial Parks, Innovation Districts as Strategies for Industrial Competitiveness. (2015). Retrieved from https://www.unido.org/sites/default/files/2015-08/UCO_Viet_Nam_Study_FINAL_0.pdf.
47. Sai-Bodnar, L. (2016). Industrialni parky: novi mozhlyvosti [Industrial parks: new opportunities]. *Visnyk. Ofitsiino pro podatky – Herald. Officially about taxes*, 23(881). Retrieved from <http://www.visnuk.com.ua/ru/pubs/id/9929> [in Ukrainian].
48. Ivanov, S.V., Liashenko, V.I., Liashenko, A.Yu. (2020). Alhorytm formyrovannia spetsialnogo rehuliatornoho rezhymu industrialnykh parkiv [Algorithm for the formation of a special regulatory regime of industrial parks]. *Science, society*,

education: topical issues and development prospects: Proceedings of the 9th International scientific and practical conference. (pp. 288-296). Kharkiv, Ukraine [in Ukrainian].

49. Ivanov, S.V., Liashenko, V.I., Liashenko, A.Yu. (2020). Vyznachennia prioritetiv ta pryntsyviv formuvannia spetsialnoho rezhymu hospodariuvannia industrialnykh parkiv [Determining the priorities and principles of forming a special regime of management of industrial parks]. *Ekonomika v konteksti hlobalnykh zmin suspilstva – Economy in the context of global changes in society*: Proceedings of the International scientific and practical conference. Dnipro, Perspektyva NGO [in Ukrainian].

50. Liashenko, V.I., Liashenko, A.Yu. (2020). Spetsialnyi rehuliatorny rezhym «yedynoho vikna» dlia industrialnykh parkiv: inozemnyi dosvid yak pryklad dlia Ukrainy [Special regulatory regime "single window" for industrial parks: foreign experience as an example for Ukraine]. *Metody otsinky ta shliakhy stabilizatsii finansovo-ekonomichnoho stanu krain – Assessment methods and ways to stabilize the financial and economic condition of countries*: Proceedings of the All-Ukrainian scientific and practical conference. (pp. 25-30). Kyiv, NGO "Kyiv Economic Research Center" [in Ukrainian].

51. Liashenko, V.I., Liashenko, A.Yu. (2019). Podatkovi rezhymy industrialnykh parkiv: inozemnyi dosvid ta perspektyvy dlia Ukrainy [Tax regimes of industrial parks: foreign experience and prospects for Ukraine]. *Upravlinnia publichnymy finansamy ta problemy zabezpechennia natsionalnoi ekonomichnoi bezpeky – Management of public finances and problems of ensuring national economic security*: Proceedings of the Tax Congress. (pp. 60-64). Irpin, SFS University of Ukraine [in Ukrainian].

52. Liashenko, V. I., Liashenko, A. Yu. (2019). Zarubizhnyi dosvid nadання mytnykh pilh pidpriemstvam-uchasnykam industrialnykh parkiv: vysnovky dlia Ukrainy [Foreign experience in providing customs benefits to enterprises participating in industrial parks: conclusions for Ukraine]. *Ekonomichniy visnyk Donbasu – Economic Herald of the Donbas*, 1 (55), pp. 57-68. doi: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-1\(55\)-57-68](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-1(55)-57-68) [in Ukrainian].

Надійшла до редакції 21.12.2020 р.